

2 ESG

Vedle ISO norem a jiných mezinárodních schémat a iniciativ (například NFRD, GRI, IFRS, SEC, TCFD) vznikl v evropském prostoru k podpoře udržitelného fungování organizací další rámec. Známe ho pod označením ESG (zkratka Environmental, Social, Governance).

Nejdříve se pokusím nastínit smysl celého konceptu ESG. Následně vám poskytnu náhled na jednotlivé oblasti a jejich účel.

EU připravila a odstartovala původně velice ambiciózní projekt směrem k přechodu na plně udržitelný a inkluzivní hospodářský a finanční systém v souladu s Green Deal z roku 2019. Evropa se s ohledem na Pařížskou dohodu o změně klimatu zavázala ke klimatické neutralitě do roku 2050 a stanovila si v tomto kontextu další závazky a cíle, jakými jsou například Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti směřující k nastartování jejího oživení do roku 2030 známá jako „Agenda pro udržitelný rozvoj 2030“ se svými známými 17 cíli SDGs, nebo Akční plán EU pro udržitelné finance.

Banky, další instituce a investoři chtějí zvýhodňovat organizace, které se chovají odpovědně a přispívají k plnění cílů EU v oblasti klimatu či inkluze. K tomu potřebují srovnatelná a kvalitní data.

Nicméně praxe ukázala, že ambice na papíře není snadné přenést do praxe, i když mají dobrý úmysl. Jednou z příčin nezdaru první vlny ESG reportingu byla dle mého názoru přemrštěnost požadavků, která vedla k chaosu, nejednotnému výkladu a náročné realizaci v praxi. Došlo k pozastavení projektu, odkladům a jeho velké revizi s názvem Omnibus [Směrnice (EU) 2026/470 byla formálně přijata, zveřejněna v Úředním věstníku EU 26. února 2026]. Tato revize zasáhla do rozsahu vykazovaných dat i do hranic pro povinné subjekty (více později).

Nejdříve shrnu stěžejní přínosy ESG (pokud nemluvíme jen o výkaznictví, ale také o realizaci opatření v jednotlivých aspektech):

- Nastavení nebo doladění systému řízení včetně zvýšení povědomí o dopadech, rizicích a příležitostech v oblastech ESG, o slabých i silných stránkách v organizacích.
- Zvýšení transparentnosti směrem k obchodním partnerům i zaměstnancům.
- Zlepšení konstruktivního dialogu s obchodními partnery i vyšší zapojení uvnitř firmy. Zvýšení motivace zaměstnanců a zlepšení vztahů s externími stranami.
- Celkově zlepšení image organizace, zvýšení konkurenceschopnosti a celkové odolnosti.
- Ochrana klimatu a přírodních zdrojů, aby i děti našich dětí mohly žít a dýchat jako my.

- Ochrana investorů, aby věděli, do čeho investují a na čem se zprostředkovaně podílejí.

Všimněte si, že benefity jsou obdobné jako u ISO. Není to náhodou. Řadou parametrů ESG se zabývají i systémy řízení ISO, které jsou známé delší dobu. I ty jsou často podmínkou pro obchodní styk, nikoliv však s veřejným reportingem konkrétních dat.

2.1 Související legislativa

V minulosti bylo na úrovni EU přijato množství aktů souvisejících s udržitelností. Uvedu pro představu několik příkladů dokumentů, které se ESG týkají:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU.
- The European Union (EU) Directive on Non-Financial Reporting (2014/95/EU) známá pod zkratkou NFRD. Ta již delší dobu požaduje po velkých organizacích, bankách či pojišťovnách každoroční reporting informací z oblastí životního prostředí, lidských práv aj.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 upravující zveřejňování informací o udržitelných činnostech pro účastníky finančního trhu.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic (Taxonomy Regulation). Taxonomie obsahuje klasifikaci environmentálně udržitelných hospodářských činností. Důvodem je prevence greenwashingu, protože v oblasti životního prostředí se často setkáváme s přebarvováním aktivit na zeleno.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 požadující po velkých institucích, které vydaly cenné papíry přijaté k obchodování na regulovaném trhu, aby zveřejňovaly ode dne 28. 6. 2022 informace o rizicích ESG.
- A další.

Corporate Sustainability Reporting Directive

Existuje řada nařízení, rámců, hodnoticích schémat. EU naznačila, že je potřeba tuto oblast sjednotit a zjednodušit. Vytvořit **komplexní rámec** pro výkaznictví informací o udržitelnosti se závaznými požadavky pro jednotlivé členské státy. Data, která pak čtenář reportu získá, budou spolehlivá a srovnatelná.

A s touto ambicí přijala v listopadu 2022 směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 **Corporate Sustainability Reporting Directive**, která je více známá pod zkratkou CSRD. EU tím ukotvila a standardizovala pravidla pro reporting udržitelných faktorů ESG (Environmental, Social, Governance) a doplnila povinné finanční výkaznictví o další rozměr, rozměr udržitelného chování organizace. Balíček Omnibus pak výrazně zasáhl do dění kolem ESG. Došlo k významným změnám jak v oblasti povinností, tak i rozsahu reportovaných dat.

European Sustainability Reporting Standards

Když hovořím o rozsahu, musím zmínit **standards pro reporting udržitelnosti** (ESRS), které zpracovala Evropská poradní skupina pro účetní výkaznictví, známá pod zkratkou EFRAG. Jsou určené povinným organizacím. Prošly velkou revizí a jejich finální podoba byla zveřejněna ve Věstníku EU v září 2026. Oproti původním standardům došlo k výraznému snížení množství vykazovaných dat v oblastech narativních ukazatelů (často v důsledku jejich smysluplného sloučení). Zásadní výkaznictví v oblastech strategií, cílů, opatření a sledovaných metrik zůstalo jen s drobnými korekcemi. Výsledkem by měl být stručnější reporting se zásadními, věrnými a kvantifikovanými informacemi.

Hodnocení materiality je nyní jednodušší a méně administrativně náročné. Provádí se na úrovni témat a podtémat, a pokud je významnost zřejmá, například s ohledem na sektor průmyslu nebo další parametry kontextu organizace, odpadá její složitě dokazování. Klasický skóring nezmizel a ideální je oba přístupy kombinovat.

V oblasti reportingu došlo k rozvolnění struktury samotného reportu a možnosti odkazovat i na dokumentaci, která stojí mimo report samotný, a neopakovat a nerozšiřovat nadbytečně report o udržitelnosti. Reportovat již není třeba v pevném formátu dle jednotlivých témat, ale organizace si sama zvolí logické celky, v jejichž rámci může informace seskupit. Využít může i řadu příloh.

Voluntary Sustainability Reporting Standard

Společnosti, které nesplňují podmínku pro povinný reporting udržitelnosti, mohou využít **dobrovolný standard pro podávání zpráv o udržitelnosti (VS)**, který vychází ze standardu pro dobrovolný reporting mikro, malých a středních nekotovaných podniků. Ten mívá zkratku VSME = Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs. Již ten byl zjednodušenou verzí standardů ESRS. Jeho nástupce vychází z nových ESRS 2.0 standardů, které taktéž výrazně zjednodušuje.

Po přijetí Omnibusu jeho význam stoupl. Podle některých pramenů zhruba 42 tisíc firem napříč EU vyvázlo z povinnosti reportovat dle ESRS. Tyto společnosti, které nemají více než 1 000 zaměstnanců, mohou pro reporting vůči svým velkým (v rámci CSRD povinným) obchodním partnerům či finančním institucím využít právě tento zjednodušený standard. Z tohoto důvodu je i tomuto standardu věnována samostatná kapitola.

Velice důležité je vědět, že společnosti s označením „protective undertaking“, tedy nepovinné subjekty, které jsou součástí dodavatelského řetězce povinného subjektu, mohou odmítnout poskytnutí informací nad rámec požadavků těchto standardů. **Protected undertaking** je nový pojem zavedený balíčkem Omnibus I pro podnik, který je mimo povinný CSRD reporting, ale je součástí hodnotového řetězce („value chain“) podniku, který CSRD reportovat musí.

Prakticky je to ochrana menších podniků před tím, aby na ně velké firmy přenesly celý svůj CSRD reportingový aparát.

Abych vás neochudila o komplexní informace, zastavím se krátce ještě u **taxonomie**. Je důležitá, protože v rámci svých plánů s ní musí organizace také počítat a plánovat aktivity v souladu s šesti cíli, které uvádí (a které jsou součástí faktorů udržitelnosti E):

- zmírňování změny klimatu,
- přizpůsobování se změně klimatu,
- využívání a ochrana vodních a mořských zdrojů,
- přechod na oběhové hospodářství,
- prevence a omezování znečištění,
- ochrana a obnova biologické rozmanitosti.

Pravidlo taxonomie zní: abyste mohli považovat činnost za udržitelnou, musí významně přispívat k jednomu (či více) z těchto cílů a zároveň nesmí škodit těm zbývajícím oblastem a plnit technická kritéria prověřování.

Nefinanční organizace musejí vykazovat podíl obratu, kapitálových i provozních výdajů na takovou činnost. Oproti tomu finanční organizace reportují, do jaké míry jsou jejich rozhodování v souladu s taxonomií.

! Seznamte se se směrnicí CSRD, ESRS standardy a výčtem uznatelných aktivit v oblasti udržitelnosti v taxonomii a sledujte aktuální související právní úpravu v naší legislativě (to zejména).

Řada firem bude na základě povinnosti stanovené jim CSRD (lépe národní legislativou se zakotvenými prvky ze směrnice CSRD) reportovat povinné i dobrovolné kvalitativní i kvantitativní ukazatele a informace. Mohou tak získat výhodnější úvěr, tržní výhodu či lukrativní projekt.

Řada investorů k nefinančním reportům již dnes přihlíží a jsou nedílnou součástí jejich rozhodovacího procesu. Ale velice špatně se jim rozhoduje, když co firma, to jiná struktura výkazu, jiná data. A jedním z cílů CSRD je i to, aby investor měl srovnatelná a spolehlivá data, o která se může v rámci investičního rozhodování opřít. Aby mohl přihlídnout k dopadům, které jeho investice bude mít na životní prostředí nebo na sociální oblast. Aby měl vhled do řízení dané organizace a dostal komplexní obraz. K tomu sloužila celá plejáda přístupů a možností. Ale když dostal od různých organizací různé a nesrovnatelné podklady, byl tento rozhodovací proces extrémně náročný jak časově, tak i finančně. Reportování dle stejných pravidel a kritérií slibuje významné zjednodušení pro investora, ale také pro reportující organizaci.

2.2 Kdo bude reportovat

Povinné subjekty

Povinný reporting ESG se bude týkat firem s průměrným počtem **více než 1 000 zaměstnanců** v rámci fiskálního roku a zároveň s ročním úhrnným **čistým obratem nad 450 milionů EUR**. Výjimkou mohou být některé dceřiné společnosti a finanční holdingy.

U nás v ČR hovoříme cca o stovce firem.

Jak je to u skupin? Pokud **skupina podniků** dosahuje na konsolidované bázi více než 1 000 zaměstnanců a zmíněného čistého obratu, pak je povinným subjektem jako celek taktéž. Pokud je dceřiná společnost skupiny povinným subjektem, může vhodným a srozumitelným způsobem odkázat na data na úrovni skupiny. Stejně se ale nezbaví své povinnosti je sledovat. Protože mateřský podnik je bude muset vykázat v rámci agregovaných dat za své dcery. Jde tedy pouze o administrativní úlevu spojenou s reportem v jeho formální podobě.

Co se týká nových nebo naopak prodaných firem v rámci skupiny, ty lze v daném roce za splnění určitých kritérií z reportu vyloučit.

Také **organizace se sídlem v zemích třetího světa a dcerami v EU** mají povinnost reportingu, pokud dosahují čistého obratu v EU vyššího než 450 milionů EUR v každém ze dvou po sobě jdoucích účetních období a současně mají buď pobočku v EU s čistým obratem vyšším než 200 milionů EUR, nebo jsou nejvyšší mateřskou společností skupiny s dceřinými společnostmi v EU, jejichž čistý obrat přesahuje 200 milionů EUR. Důvodem je to, že i ony by měly nést odpovědnost za své dcery v EU a dopady jejich činností na životní prostředí či obyvatelstvo. Standardy pro tuto oblast se chystají. I zde lze využít konsolidovaných zpráv stejně jako u skupin v rámci EU. Povinnost reportingu bude platit za fiskální rok 2028, tedy s prvním reportingem v roce 2029 za uplynulý rok.

Podle aktuálního čl. 40a má povinnosti podnik ze třetí země, který:

1. dosahuje čistého obratu v EU nad 450 mil. EUR v každém ze dvou po sobě jdoucích účetních období, a současně
2. má v EU pobočku s čistým obratem nad 200 mil. EUR, nebo
3. je mateřským podnikem EU dceřiných společností, jejichž čistý obrat přesahuje 200 mil. EUR.

Nepovinné subjekty

Je nutné si uvědomit, že povinnosti se promítnou do celých **dodavatelských řetězců (přesněji hodnotových řetězců)**.

Pokud máte velkého klienta, může se vám stát, že po vás bude požadovat vykazování dat, která on sám musí vykázat za svůj hodnotový řetězec v rámci ESG reportingu, například mluvíme-li o emisích v rámci Scope 3. Je k tomu vázán, protože panují obavy související s dopady a odpovědnostmi podniků skrze jejich hodnotové řetězce. Organizace musí informovat o významných dopadech, rizicích či příležitostech

spojených se svým hodnotovým řetězcem ať již v rámci přímých, tak i nepřímých obchodních vztahů. Musí udělat analýzu hodnotového řetězce (včetně materiálového) a posoudit na základě hodnocení významnosti, jaké informace bude po svých dodavatelích požadovat. Pokud ani s přiměřeným úsilím není organizace schopna získat od svého řetězce data, může je odhadnout (dle odvětvových průměrů aj.).

Pokud se budete chtít s velkými firmami kamarádit – budou od vás chtít určité informace a budou mít vůči vám v tomto ohledu určité požadavky. Ale dle novelizace z roku 2025 jste povinni poskytovat informace **pouze v mezích specifikovaných ve standardech pro dobrovolné výkaznictví**. Váš obchodní partner může pochopitelně požadovat i další informace nad rámec, ale musí vás na to výslovně upozornit včetně upozornění na možnost odmítnutí poskytnutí takových informací. Toto se může v běžné praxi ukázat jako problematický bod.

PŘÍKLAD

Český dodavatel s charakteristikou:

- 450 zaměstnanců,
- obrát 120 mil. EUR,
- dodává součástky BMW/Mercedes/VW apod.,
- není CSRD reporter.

Odběratel mu pošle dotazník: „Vyplňte 350 ESRS datapointů, včetně Scope 1, 2, 3, biodiversity, water, human rights, workforce atd.“

Dodavatel může argumentovat tím, že jako protected undertaking je oprávněn poskytovat informace pouze v rozsahu příslušného dobrovolného standardu.

Podmínky pro „Protected undertaking“

Podle nového článku 19a odst. 3 Accounting Directive, ve znění Omnibus I, je protected undertaking podnik, který současně:

1. Má nejvýše 1 000 zaměstnanců: podnik nepřekračuje průměrný počet 1 000 zaměstnanců v předchozím finančním roce. Důležité je, že se používá průměrný počet zaměstnanců za předchozí finanční rok, nikoliv například počet zaměstnanců k 31. 12. aktuálního roku.

2. Je součástí hodnotového řetězce podniku, který sám podléhá CSRD, tj. podniku, který má povinnost reportovat podle článku 19a a 29a směrnice CSRD.

Value chain, hodnotový řetězec, je přitom poměrně široký pojem. Může zahrnovat například:

- dodavatele,
- odběratele,
- další obchodní partnery,
- produkty a služby.

Směrnice výslovně hovoří o products and services, business relationships and supply chain.

PŘÍKLAD

Firma	Zaměstnanci	Obrat	Je v hodnotovém řetězci povinné firmy?	Protected?
A	300	€ 20 mil.	Ano	ANO
B	900	€ 800 mil.	Ano	ANO
C	1 000	€ 2 mld.	Ano	ANO
D	1 001	€ 50 mil.	Ano	NE
E	500	€ 500 mil.	Ne	NE
F	2 000	€ 100 mil.	Ano	NE

Ochrana se týká požadavků za účelem CSRD sustainability reportingu. Směrnice výslovně uvádí, že ochrana neomezuje požadavky pro jiné účely, například:

- due diligence podle jiných předpisů EU,
- jiné zákonné informační povinnosti,
- požadavky na základě norem ISO či IATF
- požadavky na informace pro obchodní účely.

Například banka může požadovat specifické informace na základě jiného právního podkladu bez souvislosti se CSRD. Firmy z Automotive či medical prostředí mohou požadovat další informace od svých dodavatelů na základě jiného standardu, například IATF nebo ISO.

2.3 Stav před a po Omnibusu

Povinnost ESG reportingu dle CSRD před a po balíčku Omnibus.

Oblast	CSRD 2022	CSRD po Omnibus I
Počet zaměstnanců	> 250 zaměstnanců	> 1 000 zaměstnanců
Čistý obrat	> 50 mil. €	> 450 mil. €
Bilanční suma	> 25 mil. €	Nehraje roli
Test velikosti	2 ze 3 kritérií výše	Zaměstnanci + obrat současně
Kotované SME	Ano (s odkladem)	Ne
Nekotované SME	Ne	Ne
Subjekty veřejného zájmu >500 zaměstnanců	Ano	Ano (pokud splní nové limity)
Odhad počtu dotčených firem v EU	cca 50 000	cca 5 000–10 000
ESRS	Povinné	Povinné (zjednodušené ESRS 2.0)
Odvětvové ESRS	Plánovány	Zrušena povinnost Komise je přijmout
První povinné reporty	FY 2024–2028 dle vln	FY 2027 (publikace 2028) pro subjekty v rozsahu CSRD po Omnibusu

Pozor: Hranice 1 000 zaměstnanců + 50 mil. € obratu nebo 25 mil. € bilanční sumy byla součástí návrhu Evropské komise z února 2025. Finálně schválený Omnibus I (únor 2026) stanovil přísnější práh 1 000 zaměstnanců + 450 mil. € čistého obratu.

OTÁZKY AUDITORA:

- Jak organizace identifikovala svou kategorii dle revidovaných limitů Omnibus 2026?
- Prověřuje organizace, zda její odběratelé nepožadují data nad rámec standardu VSME?
- Existuje v rámci registru legislativy záznam o revizi Omnibus a jejím dopadu na firmu?
- Auditor by měl být schopen vysvětlit klientovi rozdíl mezi „zákonem“ a „tržním požadavkem“.

2.4 Základní předpoklady

Než se pustíme do konkrétních požadavků, ráda bych uvedla, že klíčovým je zde, stejně jako u systémů řízení ISO, **přístup managementu**. Nejenom jeho demonstrativní podpora a komunikace ve smyslu reportingu v rámci organizace. Ale i podpora projevená na úrovni přidělení zdrojů a nastavení systému. Protože ano, ESG se bez účinného systému řízení neobejde.

Další poznámkou hned v úvodu je upozornění na skutečnost, že zpráva o udržitelnosti bude sloužit obchodním partnerům organizace a dalším stranám, které do ní budou nahlížet a dělat si o organizaci obrázky. Společnosti to může přinést vedle **renomé i zvýhodněný úvěr či výhodu v tendru**. Je tedy stěžejní nastavit systém řízení tak, aby byla sledována a vykazována klíčová a správná data správným způsobem. Nejenom proto, že se to musí, ale i s ohledem na pozitiva, která to organizaci může přinést. To je potřeba lidem v organizaci vysvětlit hned v úvodu.

Komunikace je zde, opět stejně jako u ISO, klíčová. Je nezbytné, aby vedení organizace seznámilo pracovníky s tím, co za informace se bude sledovat a jakým způsobem. Ale i s jejich rolí v rámci sběru a vyhodnocování dat. S tím, co od nich očekáváte a k čemu to bude dobré.

Reporting není jednorázovou záležitostí, ale stane se každoroční součástí života společnosti. A proto je potřeba mít nastavený efektivní systém (procesy) pro stanovení, sledování, sběr a vyhodnocování dat. A jsme u procesního řízení, které je jedním z dalších principů řízení kvality a dalším důvodem, který mě vede k tomu, abych vám doporučila zavedení ISO 9001 do vaší každodenní praxe. Více o této normě a systému řízení kvality v souladu s jejími požadavky uvádím v samostatné kapitole. Řada bodů vám po přečtení úvodní části k ESG bude povědomá. Protože spolu úzce souvisejí.